

M68

LKA

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

Mintis

Nr. 189
KETVIRTADIENIS
1946 M. SPALIO MĖN. 10 D.
I METAI

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRASTIS

Triestas turės likti bendru uostu visoms vidurio ir pietų rytų Europos tautoms

Londonas. Paryžiaus taikos konferencijoje antradienį Bevinas kalbėjo sutarties su Italija klausimu. Savo kalboje pabrėžė reikala Italijos — Austrijos tarpusavį susitarimą dėl Tirolio būtinai įvesti į taikos sutarties tekstą, nes šis susitarimas ne tik palengvins konferencijos darbą, suderindamas ūkinę Tirolio priklausomybę Italijai su etnine priklausomybe Austrijai, bet ir suteikęs didelės galimybės tarptautinių santykių plėtojimuisi per paregintą tarptautinį turistinį judėjimą dėl mažojo pasienio susisieki-mo varžtų žymaus atpalaidojimo ko ne panaikino. Italijos nuopelnai sąjungininkams nuo 1943 metų esą tiek dideli, kad vargiai Italija begalima laikyti prieš kraštu, juo labiau, jog jaunoji Italijos demokratija yra tiek gerai pasirodžiusi, kad dėl Italijos puikios ateities ir jos tinkamumo taikingųjų tautų šeimoje nesą nė mažiausios abejonės. Todėl tenka Italijai taikinti galimai palankiausias taikos sąlygas, kurios neįžeistų jos gerų norų ir nebūtų kliūtimi tarptautiniam bendradarbiavimui išsankaus pagrįstą įsiziėdimą ar parodžius neapykantos jausmą, kada yra užsitarnautas atlaidumas.

Triestas turės likti ne tiek Jugoslavijos ir Italijos bendru uostu, kiek uostu visoms vidurio ir pietų rytų Europos tautoms. Priekaištas, kad Anglija norinti jame pasidaryti sau atspirties punktą, neturįs jokio pagrindo, nes ten Anglijos kariuomenė neliksianti ilgiau negu bus įgyvendintas naujasis laisvojo Triesto miesto statutas. Jį įgyvendinus apsaugos reikalas busias išimtinai pavetas JT saugumo tarybai.

Italijos kolonijų klausimo sprendimo atidėjimas vieniems metams esąs visais atžvilgiais sveikintinas reiškinys, nes po metų jis galės būti tikrai teisingiau išspręstas, negu tai galėtų būti šiandien padaryta, juo labiau, kad reikalas nesąs skubus ir todėl atidėjimas negalės sukelti jokių painiavų. Anglija jų išlaisvinimui yra tiek kraujo praliejusi, kad jų gerove nesirūpinti tikrai nebegalės.

Belgijos atstovas kritikavo komisijų darbo metodą ir keturių didžiųjų iš anksto pasisavintas teises viską galutinai spręsti, kas nėra leidę mažiausiems pareikšti tai ką nevaržomose apytovose būtų galėję pareikšti.

Lenkijos atstovas kritikavo Triesto klau-

simo išsprendimą, nes, anot, jo Triestas ūkiškai ir politiskai turėtų būti priskirtas tik Jugoslavijai, ypač, kad ir etnografskai jai priklausęs ir tebeprisklausęs.

Graikijos atstovas pasisakę prieš neteisingą Graikijos — Albamijos sienų nustatymą, prašydamas padaryti etnografskai ir ūkiškai būtinų pakeitimų Graikijos naudai.

DU MIL. TO SIUNTŲ JUGOSLAVIJAI

Londonas. Jugoslavija iš Unros lig šiol yra gavusi du milijonu tonų įvairių siuntų, jų tarpe apie milijoną tonų vien maisto produktų.

TRUMPOS ZINIOS

Beromiuinster. Tarptautinis karinis tribunolas Tokio priėmę rusų siūlymą, pagal kurį Japonijos imperatorius bus teisiamas kaip karo nusikaltėlis.

New Yorkas. Aliaskoj bus įvykdytas balsavimas, ar Aliaska norinti būti priimta į Jungtinių valstybių šeimą kaip 49 valstybė.

Miunchenas. Kaip pranešama iš Anglijos, nesusipratimas dėl priverstino anglų lėktuvo nusileidimo prie Nisch, yra patenkinamai išaiškintas.

New Yorkas. Saugumo Taryba slaptame posėdyje svarstę naujų narių priėmimą į UN. Svedija, Islandija ir Afganistanas turėtų būti priimtos į UN.

Miunchenas. Ispanijos egzilinė vyriausybė vėl įteikę protestą UN dėl Franko režimo žiaurumų Ispanijoje.

Haga. Olandijos užsienių reikalų ministeris dalyvaus sekančiam UNO pilnates posėdyje.

Maskva. Pranešama apie naują žibalo miesto įkūrimą Bakų srityje su 50.000 gyventojų.

Stuttgartas. Gen. Clay spaudos konferencijoj Stuttgarte pareiškę, kad Vokietijos akmens anglių eksportas bus sumažintas 150.000 to. Šis kiekis kartų su sekmadienio pamainų iškastomis akmens anglimis bus paskirtas namų apyvokai. Toliau išreiškę savo nuomonę, kad spauda turėtų daugiau puliti valdininkus, kurie neatlieka savo pareigų.

Oslo. Šiuo metu Norvegijoje vieši specialieji sovietų komisija, kurios tikslas nustatyti žuvusių sovietų karo belaisvių skaičių vokiečių okupacijos metu. Iki šiol rasta 10.000.

Londonas. Lapkričio 14 d Berlyne prasideda Helene Schwaerzel, kuriai padėta buvo suimtas Karl Goerdeler. Kaip žinoma, Schwaerzel už tai yra gavusi 800.000 RM.

Beromiuinster. Kuboj siautę nepaprastai stiprūs orkanas. Apie 200.000 žmonių ilkę be pastogės. Nuostolų padaryta už 14.000.000 doleriu.

Jūrininkų streikas trukdo aprūpinimą

Berlynas. Gen. Clay savo kalboje Berlyne pareiškę, kad jo nuomone, Amerikos jūrininkų streikas galīs priversti prie sumažinimo nesenaį pakeltų iki 1550 kal. maitinimo normų. Nei anglų nei amerikiečių įstaigos neturėjusios garantuoti šių normų išlaikymo Dabar esančiai maitinimo padėčiai išlaikyti tėra atsargų tik 6 savaitėms. Turėtų būti viskas padaryta, kad padidinti kalorijų kiekį ateinančiai žiemai.

BRITŲ PARLAMENTAS SVARSTO ATOMINĖS ENERGIJOS ĮSTATYMO PROJEKTĄ

Londonas. Britų parlamentui susirinkusiam rudens sesijai, vyriausybė patiekę atominės energijos kontrolės įstatymo projektą. Jį referavo pats ministeris pirmininkas Atlee, įrodinėdamas, jog atominės energijos tyrinėjimų ir atradimų sritis turinti būti pavesta pačiai valstybei, dėl atominės energijos didelio pavojingumo.

GANDHI PRASO DIEVŲ PAGALBOS

New Delhi. Gandi tikisi, kad Moslem-Lyga dalyvausianti vyriausybės sudaryme. Jis meldžiasi už bendradarbiavimą tarp Moslem-Lygos ir Kongreso partijos.

Bombay. Pranešama apie kruvinus susidūrimus, kurių metu žuvo 5 asmenys.

Batavia. Britų įgaliotinis Indonezijoje apsiėmę nustatyti paliaubų sąlygas olandų dar nesupratę dvasinio puolimo di-

DVASINĖ PAGALBA VIETOJ DUONOS

Sveicarijos socialdemokratų partijos pirmininkas Ruprecht sugrįžo iš studijų kelionės po Vokietiją. Jo pareiškimų, Vokietija visu pirma yra reikalinga taip pat ir dvasinės pagalbos, kuri turėtų būti pradėta tikti krašte. Didelė dalis vokiečių dar nesupratę dvasinio puolimo didumo.

USA PRITARIA TURKIJAI

Ankara. USA įteikę Turkijai Dardanelių klausimu notą. Joje sakoma, kad Dardanelių sutarties revizija galinti būti padaryta tik dalyvaujant visoms sudariusioms šią sutartį šalims. JAV betgi nedaro jokių priekaištų dėl iki šiol įvykusių tiesioginių pasitarimų tarp Turkijos ir Sov. s-gos.

BENESAS UZ ŽYDŲ VALST. ĮKORIMĄ

Beromiuinsteris. Benešo nuomone, Trumano pasiūlymas sukurti žydų valstybę yra vienintelis teisingas žydų klausimo išsprendimas.

TARPTAUTINIS VALIUTŲ FONDAS

Iš Vašingtono pranešama, kad tarptautinis valiutų fondas rems šalis, kuriose yra darbas. Šis nutarimas buvo padarytas pasiūlius britų kanclerį Dalton.

Churchillio išpėjimas Europai

Mums Lietuvoje tebesant, baisiojo bolševikmečio laikais, kada Maskvos politiniai agitatoriai mums dėstė savo „katekizmą“, dažnai teko girdėti vieną iš daugelio jų dogmų, kur klausimas skamba taip: „kodėl raudonoji armija nugalės“, o atsakymas — šitaip: „todėl, kad kapitalistai pešis tarp savęs“. Reikia pripažinti, kad tai yra teisybė. Jei kapitalistinis pasaulis būtų vieningas, turbūt jau seniai tarybinis komunizmas būtų baigęs savo dienas.

Bet buvusis karas savo keistenybėmis pralenkė ir aršiausio komunistinio fanatiko svajones. Kad kapitalistai pešis tarp savęs, tą žinojo kiekvienas agitatorius, bet kad pačiu pavojingiausiu komunizmui momentu atsiras kapitalistų, kurie finansiniai ir materialiai remtų pikčiausią tarybinę diktatūrą, to niekas Maskvoje netikėjo iki pat tos dienos, kol savo akim nepamatė moderniškiausius amerikiečių lėktuvus, tankus, „džipus“ ir kitus karinius pabūklus.

Tai buvo karo metu.

Po karo einama toliau. Nors sovietai užkariavo tik rytinę Vokietijos dalį, be kovos jiems perduodama visa vidurinė Vokietija, t. y. Saksonija ir Tiuringija. Sovietams leidžiama įsitvirtinti ir saualiauti Lenkijoje, Cechoslovakijoje ir Balkanuose. Buvusi silpna jūrose Tarybų s-ga ir čia stiprinama: ji dalyvauja dalybose vokiečių ir italų karo laivynų. Jai tenka moderniškiausi kreiseriai ir povandeniniai karo laivai. Austrijoje ir Vokietijoje sovietams atitenka skaitlingi lėktuvų fabrikai. Jeigu buvo kokie kariniai fabrikai anglų — amerikiečių zonoje, tai jie išmontuojami ir perduodami sovietams išsivežti.

Paskutiniu metu anglų spaudoje vis labiau galima užtikti pranešimų apie tai, kad sovietų zonoje gaminama V-2, būtent, Harze. Sovietų kariuomenei taip pat dirba Zeiss įmonės Jenoje, ir daugelis kitų karo fabrikų. „Daily Mail“ praneša, kad paskutiniu metu daug karo krities specialistų perėjo į sovietų zoną, kur jie esą labai maloniai sutinkami. Vokiečių admiralai dėsto sovietų jūrų akademijoje.

Zodžiu tikstančiai geriausių vokiečių karo specialistų: inžinierių, technikų, chemikų ir mokslininkų, kurie šiokiu ar tokiu būdu yra patekę sovietams į rankas, tarnauja tarybiniam komunizmui ir savo žinias perduoda jauniems stachanoviečiams.

Siomis dienomis Vašingtone buvo paskelbta žinia, kad pagal 1944 mt. susitarimą Tarybų sąjungai yra perduota 188 specialūs jūrų aviacijos bombonešiai, 100 mil. dolerių vertės. Simtas tų bombonešių turi garsiuosius Nordeno bombų taikymo ir moderniškiausius paskutiniosios konstrukcijos „Radar“ aparatus. Praėjusiais metais, patiekus pirmąją partiją — 138 lėktuvus, spalio 20 d. buvo sudaryta nauja sutartis dėl pristatymo dar 50 tokių pat lėktuvų. Be to, pagal tą patį susitarimą, 140 sovietinių lakūnų buvo išmokinta J. A. Valstybėse.

Sie faktai verčia susirūpinti kiekvieną, ku-

riam rūpi Europos politinės problemos. Daugis jau pradeda bijoti dėl sovietų karinio išgalėjimo. Jau vis dažniau girdisi reiškiant abejonių: ar ne per toli nueita į nuolaidas su Tarybų s-ga. Iš anapus „geležinės uždangos vis daugiau gaunama žinių apie ten vykdomus karinius pasiruošimus. Todėl kyla klausimas, kas gins Europą bolševikinio pavojaus metu, nes amerikiečiai savo karines įgulas nuolat mažina, o likusieji daliniai yra perorganizuojami į karinės policijos būrius.

Senas strategijos vilkas — Winstonas Churchillis — jau seniai pastebi nepalankią Europos tautos situaciją. Šių metų kovų mėn., važinėdamas Jungtinėse Amerikos Valstybėse, savo kalboje, kurią jis pasakė Fultone, jis nurodė Europai grėsianti pavojų ir ragino amerikiečius sustiprinti anglosaksų karinę sąjungą. Kaip atsimename, jo kalba sukėlė didelę audrą, o Maskva jį apšaukė karo kurstytoju.

Dabar vėl šis pasaulinio masto politikas pasinaudodamas Sveicarijos svetingumu, rado progos nurodyti į grėsianti pavojų: daugelyje kraštų masės yra išsekusios ir

Prancūzų frankas milijardu valse

Vienas finansininkas yra pasakęs: „Duokite man sveiką politiką, aš jums duosiu sveikus finansus. Po vokiečių okupacijos prancūzai nesuistvarkę politiniai ėmėsi tvarkyti finansus. 1945 m. pradžioje milijardus paleistų į apyvartą frankų išėmė iš apyvartos. Jų vietoje atspausdino naujus pokarinius frankus duodami jiems patvaresnę vertę. Po keletos mėnesių toji vertė dvigubai sumažinta. Prabėgus metams franko kursas nepajėgė nusistovėti ir vis smunka. Belgų juodoje biržoje vietoje duotų 36,6 frankų už 100 pr. frankų tebeduoda tik 18,6 frankų. Krašto viduje politinis gyvenimas verda, komunistai turi didelę galią, kainos kyla, valdininkai streikuoja. Parlamentas nepajėgia 1946 m. subalansuoti valstybinio biudžeto. Biudžetas tris kartus sudarinėtas ir vis su nepadengtais nuostoliais. Išlaidos trejopos: 1. paprastos nuolatinės, 2. ekstraordinarės rekonstrukcijai skiriamos ir 3. karo nuostoliams likviduoti. Paprasti mokesčiai turi dengti pirmas išlaidas, pirmoji užtraukiama paskola — antras ir ekstraordinariai mokesčiai — trečias išlaidos. Visi trys biudžetai sudaro 800 milijardų išlaidų, joms padengti surinkta 400 milijardų pajamų. Kur gauti trūkstamus 400 milijardų? Vidaus paskola sunkiai vyksta, kainoms kylant, piliečiai neturi laisvai dispozicijai lėšų.

Sunkios sąlygos Hamburgo DP universitetui

„M. Z.“ Nr. 9 pastebi, kad moralinė ir materialinė aplinka Hamburgo DP universitete labai slegianti. Aprūpinimas prastesnis, kaip kiekvienoje kitoje stovykloje. Susidaras įspūdis, kad globėjai, nenorėdami tiesioginiu būdu universiteto likviduoti, stengiasi sudaryti tokias darbo sąlygas, kad jis pats likviduotųsi. Esą būtų padėtis universiteto atžvilgiu todėl esanti tokia, kad leisdami jį, jie nesitikė-

alcanos, o pamisę žmonės savo miestų griuvėsiuose žvelgia į tamsų horizontą, ar neartėja vėl bet kurios rūšies nauja tiranija arba naujas terorąs“. Jis ragina kurti „Europos Jungtines Valstybes“. Jis vėl norėtų matyti, jei ne militariniā, tai bent dvasiniai stiprios valstybes: Prancūziją ir Vokietiją. Jis jaučia, kad Stalinas galanda kardą, kurį karalius Jurgis VI padovanojo jom Jalingrado pergalės proga. „Aš noriu jus išpėti. Laiko yra nedaug. Nors tuo tarpu patrankos yra nutilusios ir kova yra baigta, bet visi pavojai dar nepraėjo“ — tai yra įsidėmėtini Churchillio žodžiai.

Bet kas išgirs, šį jo šauksmą. Kas pašalins Europai grėsianti pavojų. Didžioji dalis vokiečių tautos jau pateko komunizmo įtakon ir dabar vyksta „perauklėjimas“. Geras trečdalis prancūzų irgi jau gyvena komunizmo idėjomis ir ardo tos didžios tautos vienybę iš vidaus. O visos mažosios Europos tautos rūpinasi tiktai savo kasdieniniais reikalais.

Kaip visa tai vystysis toliau yra sunku numatyti, bet šiuo metu Europoje esanti situacija yra labai nepalanki Vakarams. Būtų stebuklas, jei Vakarų Europa išliktų nepliasta komunistinio teroro. VI. Ba.

Tenka griebtis Prancūzijos banko ir naudotis avansais. Numatoma 100 milijardų nepadengiamu avansu. Tai sudaro 100 milijardų, kurie gresia infliacija. Nacionalizuotos įmonės reikalauja lėšų ir duoda nuostolius. Paštas tel. ir telef. įmonės neša po milijardą frankų nuostolių, jiems padengti teks didinti tarifus. Valstybės tarnautojų streikai priėjo iki policijos pareigūnų streiko, kas mūsų lietuvių akimis žiūrint, visai juokingai atrodo. Laike streiko per sieną įvažiuojantieji užsieniečiai patys, turėjo atidarinėti nuitinių vartelius. Dėl viso to yra kalta ne nusistovėjusi krašto politinė padėtis ir užsilikę neužgydyti karo padariniai. Prieš 6 mėn. p. Bliumas lankėsi Amerikoje ir gavo virš milijardo dolerių paskolą. Kaip pasirodė, tos paskolos teuztekė keliems mėnesiams ir dabar vėl finansų ministeris p. Schumannas išvyko į Ameriką prašyti naujos paskolos iš tarptautinio rekonstrukcijos banko 1/2 milijardo dolerių sumai. Jis lankysis taip pat ir tarptautiniame Monetiniame Fonde bandydamas franko vertę fiksuoti pagrindžiant dolerio kursu.

Prancūzijos gyvenimas mums lietuviams, nenorintiems atsilinti nuo Europos, studijuotinas ir sektinas. Gal ne vienam teks joje išikurti ir išlieti į jūdru vietos gyvenimą. D. Paliepis.

je, kad faktiškai jis sugebėtų susiorganizuoti. Pabaltijo universiteto likimas šandien tuo labiau aktualus, nes pagal Berlyno kontrolinės komisijos nutarimą vokiečių universitetuose studijuojančių DP kontingentas sumažintas. Be to, studijavimą varžo ir zonų sienos: iš kitų zonų atvykusieji studijuoti nelaikomi DP ir negauna UNRRS globos.

Elgetos užplūdo Lietuva

Stockholmo estų laikraštis „Vaelis Eesti“ Nr. 37 rašo, kad Vilniuje šiuo metu jau gyvena apie 80.000 rusų, neskaitant kariuomenės ir NKVD dalinių. Ir Kaune rusų jau priskaitoma iki 30.000. Tačiau už vis labiausiai Lietuva yra apnykta elgetų. Jie nuplyšę ir apsikarmaliavę su krepšiais atvyksta Lietuvon iš Leningrado, Vitebsko, Kalugos, Orlo ir kitų sričių prasišėti maisto pas lietuvius ūkininkus. Prisielgetavę pilnus krepšius, jie skubliai grįžti atgal. Valdžios yra uždrausta šiems „krepšinėkam“ važiuoti traukiniu keleivinių vagonų skyriuose, todėl jie keliauja atviromis prekinėmis platformomis arba atsitūpę ant vagonų laiptelių. Šie elgetos Lietuvą vadina „Mažąja Amerika“.

Daugumas Lietuvon atvykusių rusų yra labai nusistatę prieš žydus. Tiesa, tu

žydų dabar Lietuvoje mažai ir yra likę. Vilniuje jų priskaitoma iki 16—18 000, o Kauna iki 5000. Politinėse vadovaujamosiose vietose vos vienas kitas žydas tėra, šiaip jie daugiausia verčiasi smulkiais biznesais („gešeftais“). Dar ir dabar pasitaiko, kad Lietuvon iš Rusijos atvyksta didesnės žydų grupės, kurios kombinuoja per amerikiečių zoną Vokietijoje patekti Palestinoje.

Lietuviai, kurie grįžta iš rusų zonos Vokietijoje, privalo pereiti per labai griežtą NKVD kontrolę Gardine. Retas kuris patenka Lietuvon, daugumas siunčiami Rusijos gilumon.

Tame pat „Vaelis Eesti“ 37 Nr. rašoma, kad Dancige yra suimtas J. Navakas, veikęs prieš nacius ir vokiečių persekiotas, ir buv. latvių pasiuntinys Seja. J. G.

R. Jalbrzykowski Vilniaus arkivyskupas

H. Forster Anderson ispūdžiuose iš Lenkijos aprašo pasimatymą su arkivyskupu R. Jalbrzykowskiu, kuris dabar gyvena Balstogėje.

„Ar jūsų ekselencija ir toliau esate Vilniaus arkivyskupas?“

„Žinoma“.

„Ar galite tą miestą lankyti?“

„Ne“.

Ar kurie nors kunigai laiko ten mišias?“

„Taip“.

„Kas yra su Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslu?“

„Tebėra Vilniuje nepaliestas. Dievo Motina sergi miestą“. Netikėtai pakilo sakydamas: „Lenkijoje yra priežodis — Svečias į namus, Dievas į namus. — Turriu kuo nors jus pavaišinti“. Išėjo iš kambario ir netrukus grįžo su buteliu naminio vyno. Kai vėl atsisėdo į fotelį, ir aš pažvelgiau į auksinę grandinę, kuri, persisvėrus per kaklą, gulo ant krutinės, man prisiminė Buda, jei, žinoma, europietis iš viso gali būti panašus į Budą. Maloniai šnekučiuodamiesi gėrėm vyną. („Akiraityje“ Nr. 6).

Daugiau dėmesio darbui

Vis tebegyvename neaiškia šiandieną ir miglotą rytojų. Mūsų ateities gyvenimo bei darbo galimūmams tebėra neišspręsti. Viltys sugrižti į Nepriklausomą Tėvynę gal nesumažėjo, bet ir nedaug kuo tepadidėjo. Emigracijos klausimas visiškai rimtai nesprendžiamas mūsųose gal dėlto, kad mes jos nemėgstame ir nieko gera iš to nelaukiame. Ir štai, jau antra žiema sutiks mus stovyklose. Visiems aišku, kad tai jokiū būdu nėra mūsų klausimo išsprendimas, greičiau tai bėdos padikuotas atvejis. Tarptautinės įstaigos gal dar ilgai dėlto ginčysis, didžiųjų valstybių delegatai suks galvas. Mes gausime išklausti nevieną „gromatą“, panašią į paskutinę, raginančią grįžti namo, t. y. į tėvynę, kokia ji šiandien yra, vien dėlto, kad toliau mus veltui niekas negalėsias maitinti. Mes, žinoma, gromatas skaitysim, gi namo sugrižti šiandien mūsų negalėtų įtikinti ne tik vakariniai alijantai, bet ir patys dangaus angelai. Teisybę, sulauksime mes gal dar nemaža iškalbingų agitatorių. Deja, gaila jų triūso...

Tad visi jaučiame, kad mūsų dienos, anot, psalmininko, taip išsities. Teisybė, mes nebūname be darbo: rašytojai, žurnalai rašo, menininkai kūrė, mokytojai moko, mokiniai mokosi, buv. valdininkai rašo komitetuose ar UNRROJE dažnai taip, kad net plunksnos braška. Vis dėlto ir tas mūsų gyvenimo bei darbo klausimo neišsprendžia. Neturint po ranka statistikos, sunku pasakyti, koks procentas mūsų tautiečių turi tokį darbą, iš kurio jie gali arba bent galėtų pragyventi. Atrodo,

kad jis nebus didelis. Susirasti darbo vokiečių įstaigose gana nelengva. Pagaliau, mūsų bendruomenės vadovai šiuo reikalu nedaro didesnės propagandos ir, berods, neaiškina klausimo platesne prasme karinės valdžios įstaigose. O, atrodo, tam jau patys laikas būtų.

Yra vietovių, kur lietuviams atsiranda darbo aptarnaujant kariuomenę ar civilius amer. pareigūnus. Taip kai kuriose vietose pati karinė valdžia, per UNRRA, paprašo tam tikrą skaičiaus darbininkų ar darbininkų, teikdama lietuviams tam tikrų pirmenybių prieš tokiu pat specialybių vietinius gyventojus. Atrodo, kad lietuviai turėjo tokias progas visu 100 procentų išnaudoti. Deja, praktika parodė ką kita. Šiuo kartu mus atstovavo moterys, nes buvo pareikalauta namų ruošos darbininkų. Minėtos rūšies specialybių artimose stovyklose buvo labai daug. Atlyginimas, gyvenimo sąlygos, maistas, drabužiai buvo pažadėta duoti. Darbas nesunkus, daug kam įprastas. Svetimos kalbos žinojimas beveik nereikalingas. Betgi ši proga susirasti darbą nebuvo kaip reikiant išnaudota. O juk reikia atminti, kad tokių progų kasdien nebūna tame krašte, kur siaučia bedarbė ir didelis žmonių perteklius. Gal čia kiek kalti vadovaujantieji asmenys, nedarę šiuo reikalu didesnės propagandos, bet vis dėlto didžiausia kaltės dalis tenka tiems asmenims, kuriems tas darbas buvo pasiūlytas.

Mūsų rodosi, kad šiuo metu mūsų vadovai ir kiekvienas mūsų privačiai turėtume dėti didžiausias pastangas, kiek tik sąlygos leidžia, išaiškinti mums galimybes ir

Viskas daroma pagal planą

„Foreign News“ rašo apie „Planingą ūki Tarybų Sąjungoje ir paduoda tokį „politinių kalendorių“:

1946. II. 9 d.: iš Stalino kalbos: „Artimiausiu metu maisto racionavimas bus atšauktas“.

1946. III.: TSRS pasižada pristatyti Prancūzijai 500.000 tonų javų.

1946. VII. 12 d.: Maskvos radijas praneša, kad 1946 metų derlius yra geresnis už bet kurių kitų metų.

1946. VIII. 6 d.: TSRS žemės ūkio ministras I. A. Benediktov pareiškė, kad kviečių derlius bus rekordinis.

1946. VIII. 29 d.: Maskvos radijas pranešė, kad „atsižvelgiant į sausrų padarytus nuostolius ir į sumažėjusiais valstybines maisto atsargas, maisto racionavimo sistema tebus panaikinta 1947 metais...“ („Akiraityje“ Nr. 6.)

VILNIAUS ŽYDO ATSIMINIMAI

Kaip praneša „M. Ž.“, JAV išėjo lenkų kalba Vilniaus žydo atsiminimai, apie Vilniaus, Liublino ir Auschwitzo gethus. Vilnius plačiausiai aprašytas. Smarkiai kaltinami liet. sargybiniai dėl žiauraus elgesio.

Kaip žinia, Lietuvoje esančius gethus saugojo specialūs vok. nacių SS ir SD daliniai, kuriuose tikrai buvo ir vokiečių repatrijantų iš Tauragės ir kt. sričių. Tokie, gražiai lietuviškai kalbą vok. asmenys, savo elgesiu yra metę dėmę lietuviams. Reikėtų, kad šį dalyką mūsų įstaigos tinkamai paaiškintų.

teises į darbą tose zonose, kur mes šiuo metu gyvename. Dėl šio reikalo nuolat turėtų būti varstomos aukštosios karinės valdžios įstaigų dury. Kiekvienas mūsų turėtų atminti, kad svetimoji, veltui teikiama, dyona baigsis ir kuo greičiau mes susirasime būdą jai užsidirbti savo praskaitu, tuo bus geriau. Ypač šiuo reikalu turėtų būti ragesni mažesnio išsilavinimo asmenys. Pastebėta, kad mūsų inteligentai stovyklose daug noriau imasi fizinio darbo, kaip kad mūsų tautiečiai, tos srities specialistai. Džiugu konstatuoti, kad tarnaitės tarnyba daugiau interesuojasi ponai, Lietuvoje pati turėjusi tarnaitę, kaip kad jos buvusi patarnautoja. Žinoma, ne visos moterys taip galvoja, vienok faktas lieka faktas, kad dalis mūsų stovyklų gyventojų ypač nerangūs darbu tik pačiose stovyklose, tiek už jų ribų.

Yra tiesa, kad lietuviai mėgsta darbą ir yra geras darbininkas, kada jame mato gyvenimo prasmę. Lietuviai, kaip darbininkai, neturėjome blogo vardo nei Šiaurės, nei Pietų Amerikoje, nei Kanadoje, nei pagaliau pačioje Vokietijoje. Ilgą metų eilę liet. darbo paklausa emigracijoje buvo labai didelė. Nesugadinkime šio reikalo ir šiandien. Į visas darbo pasiūlas atsiliepkime labai jautriai, ypač jeigu tas darbas artimas mūsų specialybei. Atmin-kime, kad darbstus žmogus, nebijąs taip vadinamo „juodo darbo“, niekur neprazū: visose gyvenimo sąlygose ir visuose kontinentuose jis prasimuš į priešakį ir nežus ten, kur žūna tinginys bei apsilaidėlis. Lietuviai darbininkai iševijoje ar ištremtyje mums iškovojo gerą vardą. Būkime verti jų atminimo.

K. V. Sakalauskas.

Gen. Smuts kalbėjo Paryžiaus konferencijoje

Londonas. Anglų laikraščiai labai aukštai vertina Pietų Afrikos ministerio pirmininko gen. Smuts kalbą, pasakytą Paryžiaus taikos konferencijoje pirmadienį. Joje jis terado tik du žymius laimėjimus, būtent: Italijos — Austrijos susitarimą dėl pietų Tirolio ir Triesto statuto sudarymą. Dėja, šie abu laimėjimai esą pasiekti ne tiek sąjungininkų, kiek buvusių priešų kraštų pastangomis. Sovietai abiejų šių laimėjimų sudaryme nedalyvavo. Jie greičiausia ir kitiems slavų

kraštams savo įtaka neleido išsiskirti nuo savo nuomonės, kas nepaprastai apsunke konferencijos darbą. Tačiau, manoma, jog grįžęs iš Maskvos Molotovas pasistengsias įrodyti neseniai pasakytų Stalino žodžių taikingumą.

CANGKAISEKAS NETEKO 15 DIVIZIJŲ
Miunchenas. Ziniomis iš Cangkaiseko vyr. būstinės, per paskutinius 3 mėn. vyriausybė neteko 15 divizijų.

Lietuvio žudikas sovietu pilietis nuteistas mirti

Miunchenas. (Dana.) Aukštesnysis kariuomenės teismas Kulmbache nuteisė mirties bausme sovietų pilietį Valodką Polašuk, 22 metų amžiaus, gyvenantį amerikiečių zonoje, Polašuk buvo pripažintas kaltu nužudęs vieną lietuvių Kulmbacho apylinkėje. Kaip iš liudininkų parodymų paaiškėjo, Polašuk buvo vadu gaujos, kuri susidėjo iš vieno len-

ko, vieno žydo ir dviejų turkų. Abu trukai jau anksčiau to paties teismo buvo nuteisti kalėti iki gyvos galvos.

RUSŲ KARIUOMENĖS MANEVRAI

Beromünsteris. Platensee ežero srity, rusų kariuomenė atliko didelius manevrus.

Vyresniojo jaunimo ateitis

Jaunimas turi pradžios mokyklas. Jas baigęs turi atvirą kelią toliau mokytis, nes gimnazijų tinklas nemažas, šen ten steigama ir specialiuji mokyklų. Bet nemaža yra ir tokio jaunimo, kuris į normaliąsias pradžios mokyklas ir gimnazijas dėl savo amžiaus nebetinka, mokyti dar galėtų o iš tikrųjų nei specialybės griebsi, nei ko nors mokosi, tik veltui laiką leidžia, ir gana. Gera būtų, kur galima, mokyti amato, bet kur tai neįmanoma, praverstų pasirūpinti pasimokyti nors bendrųjų dalykų. Žinoma, mūsų bendruomenės vadovybėms tektų našta suorganizuoti tokias mokyklas, kuriose vyresniojo amžiaus jaunimas galėtų siekti mokslo.

Tokio jaunimo gana apstu. Jo amžių sunku būtų apriboti. Jeigu turės noro, tad galės mokytis ne tik per 20, bet ir per 40 metų persirite Lietuviai. Svarbiausia, kad būtų noro, o ir jo daug. daugiau susiras, jei kandidatai į suaugusiųjų mokyklas matys iš savo mokslo aiškią naudą.

Kai kur steigiami suaugusiems bendrojo lavinimosi kursai. Juose pamokoma po truputį lietuvių, vokiečių, anglų kalbų, geografijos, matematikos, dar pagal dėstytojo skonį pasirinkto kurio nors dalyko. Žinoma, tokiuose kursuose pasimokęs žmogus daugiau sužinos ir išmoks, negu žinojo ir mokėjo prieš ateidamas į juos. Naudos ir čia pasiekama, dėl to negali būti dviejų nuomonių, bet tokių kursų lankytojas kažkaip neturi aiškaus tikslo, todėl vieną dieną lanko pamokas, o dvi tris ilsisi ar po savaitės kitos net visiškai meta lankeš. Suprantama, kai nėra aiškaus tikslo, sunkiau ir prisiversti.

Toks tikslas atsirastų, jei mažaraščiams ar mažesnę išsilavinimą turintiems savamoksliais suaugusiems būtų steigiamos pradžios mokyklos, o pradinį išsilavinimą turintiems suaugusiųjų progimnazijos pagal tas pat programas, pagal kurias einamas mokslas normaliose pradžios mokyklose ir progimnazijose. Mažamokslis, atsidėjęs į tokios suaugusiųjų pradžios mokyklos suola, žinos, kad po tam tikro

laiko, jei jis stropiai ir atsidėjęs dirbs, gaus pradžios mokyklos ar kelių jos skyrių baigimo pažymėjimą, kurį visada galės parodyti, jei bus reikalas. Tas pat būtų ir su progimnazijomis. Gal ir ne visiškai sveika būtų vaikytis kokių nors pažymėjimų, bet būna atvejų, kai jie reikalingi, o šių dienų sąlygomis kiek lengviau įsigjami, nes pragyvenimo ir sunkaus darbo rūpestiai dabar neverčia viso laiko ir energijos, skirti duonai užsidirbti. Net ir dirbantieji galėtų prisiderinti prie tokių mokyklų, užuot nuo darbo atliekamą laiką kokioms nors tuštybėms sunaudoję. Kada grįšime namo, kada turėsime dar geresnes sąlygas, negu dabar, niekas negali pasakyti, o jei šitokioje padėtyje gyvenant porą skyrių baigęs lietuvis įstengs baigti visą pradžios mokyklą ar turės didesnę išsilavinimą, išeis dabar poros klasių kursą, tai kada nors galės tik džiaugtis, turėdamas daugiau sau naudingų žinių ir galėdamas pagal savo išsilavinimą pasiimti geresnes pareigas ar geriau atlikti turimąsias ar turėtąsias.

Gimnazijoms ir pradžios mokykloms reikalingi cenzuoti mokytojai. Tokių gal visur neužteks naujai steigiamoms suaugusiųjų mokykloms. Betgi atrodo, kad suaugusiųjų mokyti galėtų ir tie kurios nors srities specialistai, kurie nėra išėję pedagogikos ar atitinkamos metodikos kurso. Sakysim, jei vietoje nėra matematikos mokytojo, gal jį galėtų pakeisti ir inžinierius, gamtos mokslus galima būtų pavesti agronomui ir t. t. Pats reikalas, mano išmanymu, turėtų būti organizuojamas, nes jis būtų didžiulį vertingas. Tokias rimtai tvarkomas mokyklas lanke jaunuliai kada nors su dideliu dėkingumu minės mokyklų organizatorius už jų gražias pastangas.

Reikia tikėtis, kad šį reikalą paremtų ir mūsų globėjai, kad jie visada jautrūs kiekvienam mūsų kultūriniam ir leistinam užsimojimui. Tik pradėkime, kad vėl be reikalo nepraeityt metalai, ypač ilgų vakarų žiema.

K. Plaučiūnas.

SCHACHTO SUEMIMAS NETEISĖTAS

Londonas. (Iš Niurnbergo). Sąjungininkų Taryba rytoj svarsto paduotus malonių prašymus. Papeinas, vienintelis iš išteisintųjų, savo paties noru dar suimtas. Fritsche apsisistojo savo gynėjo bute. Schachtas netoli Stuttgarto buvo policijos sulaikytas. Wuerttembergo-Badeno advokatų taryba mano, kad Schachtas suėmimas teisiškai nėra pateisinamas, nes pagal nuncinimo įstatymą suėmimas gali įvykti tik nuteisus.

GRAIKIJOS VYRIAUSYBĖ IMASI GRIEZTESNIŲ PRIEMONIŲ

New Yorkas. Graikijos vyriausybė kreipėsi į Angliją prašydama patarimo dėl apginklavimo civilių Graikijos gyventojų kovai su kairiųjų bandomis. Tas betgi neturėtų reikšti, pilietinio karo pradžios. Makedonijoje dar vis tebesitėsia ginkluotų bandų užpildinėjimai kaimuose ir miestuose.

JAV UZSIENIO POLITIKA NESIKEICIA

New Yorkas. Naujasis JAV prekybos ministeris Harriman spaudos atstovams pareiškė pilnai pritariąs Trumano vedamai užsienio politikai. Jis manąs, kad ši linkmė visiškai sutampanti su Rooseveltto politikai.

SŪSTOJO „MŪSŲ ŽODIS“

Grevene (Vestfalijoje) leistas „Mūsų Žodis“ š. m. rugsėjo 22 d. 5 Nr. pasirodė paskutinį kartą. Šis laikraštis buvo pradėtas leisti „A—Z“ vardu. Po 14 Nr. šis laikraštis pavirto į „Mūsų Žinias“ ir galop „Mūsų Žodžiu“.

Grevene dar tebeicina „Žibintas“, kurio jau pasirodė ir 6 Nr. Jis yra leidžiamas „Žibinto“ aukštesniosios prekybos mokyklos ir užvardinamas kaip „neperijodinis jaunimo žurnalas“. Tačiau dėl gimtosios kalbos darymo jis jaunimui gali būti tik žalingas, nes jame įvedama nevykusi naujovė — „ū“ vietoje u ilgosios.

J. Ger.

RASANTIEMS LAISKUS „MINTIES“ REDAKCIJAI IR ADMINISTRACIJAI

Pranešama, kad „Minties“ adresas pasikeitė ir dabar visus platintojus ir korespondentus prašome siųsti korespondenciją tokiu adresu: (13b) Memmingen, Postschliesfach 110. Taip pat prašome korespondenciją adresuoti ne redakcijoje ar administracijoje dirbantiems asmenims, o tiesiog „Minciai“.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Eina kasdien be šventadienių • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Memmingen, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM. • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b. H., Memmingen (Bayern).